

**Základní škola a Mateřská škola Prace, okres Brno-venkov,
příspěvková organizace**

Preventivní program školy

Školní rok 2025/2026

Zpracovala: **Mgr. Tereza Rychtarová**

Schválila: **Mgr. Andrea Hrabáková**

1. Charakteristika školy

ZŠ a MŠ Prace je škola s právní subjektivitou. Výuka v ZŠ probíhá podle školního vzdělávacího programu pro základní školu Škola pro život. MŠ vzdělává děti dle školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání Se školkou svět poznávám.

Ve školním roce 2025/2026 navštěvuje ZŠ 57 žáků, z toho je 8 žáků v 1. ročníku, 14 žáků ve 2. ročníku, 12 žáků ve 3. ročníku, 11 žáků ve 4. ročníku a 12 žáků v 5. ročníku. Všechny třídy jsou samostatné. ŠD letos navštěvuje 31 žáků. V ZŠ pracuje 6 pedagogů, na sdílené úvazky pak 2 speciální pedagogové, 2 asistentky pedagoga, 1 školní asistent a 2 vychovatelky ŠD.

MŠ navštěvuje 38 dětí a pracují zde 4 pedagogové a 2 asistenti pedagoga a 1 školní asistent.

ZŠ a MŠ Prace tvoří dvě budovy, z toho v jedné je umístěna ZŠ a ve druhé MŠ. ZŠ má k dispozici hřiště, které je využíváno nejen ŠD, ale i pro hodiny TV a venkovní výuku. MŠ má k dispozici školní zahradu, která prošla rekonstrukcí a víceúčelové hřiště s povrchem na míčové hry. Škola disponuje vlastní školní kuchyní a jídelnou.

2. Hlavní cíle programu

Cílem primární prevence je zvýšit odolnost dětí a žáků vůči rizikovým vlivům. Ve spolupráci s odborníky a rodiči dětí a žáků se snažíme formovat takovou osobnost žáka, která je schopná se přiměřeně orientovat a rozhodovat v dané problematice. Preventivní program školy (dále jen PPŠ) je sestaven jako celoroční program prolínající se jak složkou naukovou, tak výchovnou. PPŠ vychází z aktuální legislativy MŠMT pro danou problematiku: Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních.

Cílem našeho programu je realizovat dlouhodobý, komplexní primární program, do něhož bude zahrnuto vše důležité, co je v současné škole k dispozici a vše, co již bylo s úspěchem vyzkoušeno. Důraz klademe na informovanost žáků v hodinách. Snažíme se do realizace programu zapojit všechny pedagogy ve vyučování i na neformální bázi při komunikaci se žáky, dětmi i rodiči. Využíváme nabídku preventivních programů subjektů, které se touto problematikou zabývají.

Konkrétní cíle našeho programu jsou:

- vést děti a žáky ke správnému sebehodnocení, stanovení reálných cílů v životě, poznání sebe sama, zvládání stresů, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci návykových látek, zvýšit jejich sebevědomí a odolnost vůči sociálně patologickým jevům (poskytování informací, podpůrné programy)
- reagovat na aktuální stav rizikového chování
- včas zjistit všechny projevy fyzického a psychického násilí mezi dětmi a žáky
- spolupracovat s rodiči dětí a žáků
- vytvářet podmínky pro příznivé pracovní klima a zdravý pracovní režim dětí, žáků a pedagogů
- optimalizovat vztahy mezi dětmi, žáky a pedagogy
- pravidelně informovat pedagogy o všech problémech, které se vyskytnou u dětí a žáků školy
- zajistit odborné vzdělávání všech pedagogů v oblasti primární prevence
- vytvořit důvěryhodné poradenské služby pro pedagogy, rodiče, děti a žáky, spolupracovat se všemi institucemi a organizacemi v oblasti prevence

Vedení školy v průběhu školního roku vytváří podmínky pro naplňování cílů PPŠ, umožňuje odborné vzdělávání školního metodika prevence, výchovného poradce i ostatních pedagogických pracovníků. V rámci pedagogických porad vytváří prostor pro informování pedagogů. Zajišťuje vybavení školy materiály pro realizaci PPŠ. Při řešení problémových situací probíhá spolupráce mezi školním metodikem prevence a výchovným poradcem.

3. Časové rozložení cílů PPŠ

Krátkodobé cíle – mapování potřeb primární prevence, budování vztahů mezi jednotlivými dětmi a žáky.

Střednědobé cíle – snaha o zapojení rodičů do dění školy.

Dlouhodobé cíle – výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj a podpora sociálních kompetencí, další vzdělávání pedagogických pracovníků.

4. Řízení a realizace preventivních aktivit

Za realizaci PPŠ zodpovídá školní metodik prevence, který koordinuje práci jednotlivých pedagogů. Podílí se na analýze současného stavu a zároveň pomáhá řešit konkrétní problémy. O plnění PPŠ průběžně informuje vedení školy a ostatní pedagogické pracovníky na pedagogických radách.

5. Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

VP koordinuje se ŠMP aktivity školy v oblasti prevence. Je součástí školního poradenského pracoviště. VP navrhuje výchovná a preventivní opatření, navrhuje svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi a žáky, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí, apod.). Zaměřuje se na děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Školní metodik prevence

ŠMP spoluvytváří PPŠ, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s pedagogy v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Je součástí školního poradenského pracoviště. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci PPŠ.

Pedagogové

Věnují se v rámci vzdělávání rozvoji kompetencí dětí a žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Spolupracují s VP a ŠMP. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči dětí a žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitelka školy

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Spolupracuje se školním poradenským pracovištěm. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

6. Schránka důvěry

Schránka důvěry je pro toho, kdo má nějaký problém, který ho trápí, bude se stydět s ním komukoliv svěřit. Někdy se, ať děláme, co děláme, dostáváme do situace, se kterou si nevíme rady. Nebo se může stát, že člověk „šlápne vedle“, provede nějakou věc, které hned vzápětí začne litovat, případně se stane svědkem situace, kdy provede nějakou hloupost někdo jiný.

Schránka důvěry je určena pro každého, kdo:

- má konflikt se spolužáky a chtěl by je řešit
- má problém v komunikaci s rodiči, pedagogy apod.
- má pocit, že mu někdo ubližuje
- má pocit, že je ubližováno někomu jinému
- potřebuje pomoc, nebo poradit
- chce se s něčím svěřit
- má dobrý nápad
- něco ve škole postrádá
- je s něčím nespokojený
- chce si o něčem popovídat

Připomínky a dotazy ze schránky důvěry budou zpracovávány a vyhodnocovány.

7. Koordinace preventivních aktivit ve škole

Za realizaci PPŠ zodpovídá školní metodik prevence, který koordinuje práci jednotlivých učitelů. V rámci své činnosti se podílí i na jeho přípravě. ŠMP se podílí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. Spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, ostatními pedagogy a dalšími institucemi a organizacemi. O průběhu naplňování PPŠ informuje vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole.

8. Plán primárně preventivních programů

Velmi důležitou součástí prevence je analýza rizikového chování ve škole. V rámci ŠVP jsou zahrnuta tato preventivní témata:

- zdravě žít – výživa, hygiena, hodnota zdraví, nemoc, léky
- prevence užívání návykových látek - drogy, alkohol, kouření
- ochrana před úrazy- rizika spojená s trávením volného času. Neznámé prostředí. Upozornění na nebezpečí komunikace s cizími lidmi- lákání do auta, doprovázení domů.
- učit se komunikovat – adekvátně reagovat na různé podněty, nevytvářet konfliktní prostředí, umět se dohodnout, požádat vhodně a jasně o pomoc, umět slušně odmítnout
- vytvářet pozitivní sociální klima – pocit bezpečí, zdravé sebevědomí, kamarádství, vyjádřit radost, ovládat se, chápat pozitivní hodnoty, předcházet vandalismu, věnovat se estetickým hodnotám
- hledat možnosti sebeuplatnění – zájmové aktivity, exkurze, pomoc druhým, kulturní prožitky
- učit se asertivitě, seznámení se syndromem CAN, prevence, řešení případných náznaků týrání dítěte – seznámení s důležitými kontakty na organizace pomáhající ohroženým
- multikulturní tematika – prevence xenofobie
- seznámení s pojmem osobní vlastnictví, prevence nežádoucích jevů jako je krádež
- sebevraždy – seznámení s pojmem, varovné znaky, duševní zdraví a psychohygiena

V rámci primární prevence spolupracujeme s PPP v Brně, společností Podané ruce, Policií ČR a dalšími organizacemi (viz Plán prevence sociálně patologických jevů).

9. Metody práce

V rámci výuky budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově.

Některé používané metody práce:

- výklad (informace)
- samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace z tisku...)
- besedy, diskuse
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání – zážitková pedagogika
- párová, skupinová práce ve třídě
- využívání audiovizuálních pořadů
- projektové vyučování

10. ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM MŠ

V případě dětí předškolního věku je v podstatě vhodnější mluvit o preventivním působení v MŠ. Základem prevence je vytvoření sociálních kompetencí dítěte, kdy si dítě prostřednictvím prožitkového učení osvojí schopnost rozhodovat se, volit z více alternativ, nést za svou volbu odpovědnost a poznávat její důsledky. Schopnost rozhodovat se je chápána jako předpoklad odpovědného jednání. Odpovědné jednání je základní ochranný mechanismus. Není třeba vytvářet specifický program, který by předal dětem školního věku větší objem informací o drogách, alkoholu, jiných škodlivých látkách a jevech.

Důraz je kladen na:

- osobní zkušenost dítěte
- prožitkové učení
- sociální hry a hraní rolí
- námětové hry i společná stavba nebo společná kresba
- dramatická výchova

11. Vzdělávání pedagogů

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s rizikovým chováním dětí a žáků spočívá v samostudiu všech pedagogů školy. Pro pedagogy podílející se na realizaci PPŠ je metodickým pomocníkem ŠMP, který pro ně vyhledává nové informace a podněty. Další vzdělávání pedagogických pracovníků se řídí aktuální nabídkou.

12. Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou o PPŠ, jeho realizaci, o dění ve škole a akcích informováni na třídních schůzkách a webu školy. Mají možnost konzultací s pedagogy, jsou vybízeni ke spolupráci se školou. Rodiče problémových žáků jsou zváni k jednání do školy, jednání se účastní třídní učitel, ŠMP, VP, vedení školy. Rodiče jsou seznámeni také se školním řádem ZŠ a MŠ (více na <http://skolavpraci.cz/>).

13. Řešení přestupků

Při řešení přestupků bude postupováno dle krizového plánu pro výskyt rizikového chování, který je součástí tohoto PPŠ.

14. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Policie ČR, Městská policie

1. Městská policie Šlapanice, tel.: 544 228 865
2. Mobilní kontakt na hlídku strážníků: 602 309 238
3. Policie ČR, obvodní oddělení Šlapanice, tel.: (+420) 974 626 890

Ostatní

1. PPP Brno, příspěvková organizace (odloučené pracoviště Purkyňova 71/99, 612 00 Brno-Královo Pole), tel: 545 110 150, 731 658 683, www.pppbrno.cz
 - Mgr. Romana Bachorecová (psycholog),
e-mail: romana.bachorecova@pppbrno.cz
 - Mgr. Markéta Holobrádek (speciální pedagog),
e-mail: marketa.holobradek@pppbrno.cz
2. PPP Brno (pracoviště Sládkova 45, 613 00 Brno), www.poradenskecentrum.cz
 - Jitka Lolková, DiS (sociální pracovnice)
E:mail: jitka.lolkova@pppbrno.cz, tel: 548 526 802, 723 252 765
3. SPC při ZŠ a MŠ logopedické (Veslařská 339/234, 637 00, Brno-Jundrov)
 - email: spc@zslogo.cz, tel: 517 543 102, www.zslogo.cz

14. Závěr

PPŠ je součástí výchovy a vzdělávání dětí a žáků po celou dobu školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, děti a žáci, rodiče a odborníci. Jednotlivé části programu budou

kontrolovány realizátorem programu a pravidelně vyhodnocovány. Podle výsledků mohou být modifikovány. S výsledky budou seznámeni ostatní pedagogové.

Aktuální legislativa pro tvorbu PPŠ:

1. **Zákon č. 561/2004 Sb.** („školský zákon“), o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
2. **Zákon č. 563/2004 Sb.**, o pedagogických pracovnících – stanoví požadavky na učitele, včetně dalšího vzdělávání, etických a profesních povinností.
3. **Vyhláška č. 72/2005 Sb.**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
4. **Vyhláška č. 27/2016 Sb.**, o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaných
5. **Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování** (č.j. 21291/2010-28)
6. **Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže 2019-2027 + akční plány**
7. **Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany** (č.j. MSMT-21149/2016) – pomáhá školám reagovat na šikanu, vymezit postupy, opatření.

Seznam zkratk použitých v textu

PPŠ – Preventivní program školy

ŠMP – Školní metodik prevence

VP – Výchovný poradce

Seznam použité literatury:

Miovský, M., Adámková, T., Barták, M., Čablová, L., Čech, T., Doležalová, P. et al. (2015). Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování (2nd ed.). Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze v Nakladatelství Lidové noviny.

Miovský, M., Skácelová, L., Čablová, L., Veselá, M., & Zapletalová, J. (2012). Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga.

Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., Novák, P. (Eds.) (2010). Primární prevence rizikového chování ve školství. Praha: Sdružení SCAN, Univerzita Karlova v Praze & Togga

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Schváleno: 1. 9. 2025

.....
Mgr. Tereza Rychtarová, ŠMP

.....
Mgr. Andrea Hrabáková,
ředitelka ZŠ a MŠ